

de Brug

school voor Speciaal Basisonderwijs

Sociaal Veiligheidsplan SBO de Brug

Inleiding

In augustus 2015 is de wet sociale veiligheid op school in werking getreden. In deze wet is opgenomen dat een school voor iedere leerling een sociaal veilige leeromgeving dient te waarborgen.

Op SBO de Brug staan sfeer en klimaat centraal. We streven naar een veilige sociale omgeving en de school doet er alles aan om alle factoren te laten sporen ten gunste van de ontwikkeling van de leerlingen. We streven naar een cultuur waarin het welbevinden voorop staat en waarin vanuit een sterk pedagogisch klimaat, gericht op positiviteit, de ontwikkeling van de kinderen binnen het sociaal emotioneel leren een teamaangelegenheid is.

In het voorliggend plan is onze sociale veiligheid beschreven. Het plan moet leven binnen ons team, ouders, leerlingen en maatschappelijke partners en wordt dus met regelmaat op de schoolagenda geplaatst, ter evaluatie of wanneer aanpassing nodig is.

In dit plan komen de volgende onderwerpen aan bod:

- Sociaal veilig schoolklimaat
- School-brede aanpak
- Normen en waarden
- Pedagogisch vakmanschap
- Sociaal emotionele ontwikkeling
- Pestprotocol
- Vertrouwenspersoon
- Monitoring

Sociaal veilig schoolklimaat

Leerlingen doen op school niet alleen vakkennis en -vaardigheden op, het is ook de plek waar zij leeftijdsgenoten ontmoeten, kennis maken met de samenleving, met normen, waarden en omgangsvormen (zie borgingsdocument 'Kwaliteitszorg Burgerschap'). Daar hoort bij dat zij leren, oefenen en soms ook grenzen overschrijden. Didactiek en pedagogiek begeleiden dit leer- en ontwikkelingsproces. In een veilig schoolklimaat zijn er grenzen en regels, wordt adequaat opgetreden tegen grensoverschrijdend gedrag en worden leerlingen aangemoedigd om positief gedrag te laten zien. De school waarborgt de sociale veiligheid van leerlingen en leraren (werknemers). Daartoe is allereerst vastgesteld welke (ernstige) incidenten de school onderscheidt.

Dit zijn:

- fysiek geweld
- intimidatie en/of bedreiging met fysiek geweld
- intimidatie en/of bedreiging via msn, sms, e-mail of Internet
- pesten, treiteren en/of chantage
- seksueel misbruik
- seksuele intimidatie
- discriminatie of racisme
- vernieling
- diefstal
- heling
- (religieus) extremisme

De school beschikt over een zorglogboek: de leraar registreert bijzonderheden en incidenten. Een incident wordt geregistreerd als de leraar inschat dat het werkelijk een incident is, of na een officiële klacht. Het zorgteam heeft toegang tot het logboek en analyseert wekelijks de gegevens. De directeur analyseert jaarlijks de gegevens die aangeleverd worden door de leraren en stelt –in overleg met het team– op basis daarvan verbeterpunten vast. De school probeert incidenten te voorkomen (zie Zo doen wij dat 'Een veilige ordelijke omgeving'). Er zijn school- en groepsregels. Deze regels worden ook daadwerkelijk gehanteerd. Incidenteel wordt er aan een groep kinderen psycho-sociale weerbaarheidstraining gegeven (intern Hulst voor elkaar, Rec-3, Rec-4 en orthopedagoog). De school beschikt daarnaast over een methode voor de sociaal-emotionele ontwikkeling (Kwink) en een volgsysteem (*KIJK en ZIEN*). De lessen sociaal-emotionele ontwikkeling staan in het teken van de ontwikkeling van goed (passend) gedrag (zie borgingsdocument 'Kwaliteitszorg Sova-gedrag').

De school beschikt over een vertrouwenspersoon, waarmee overlegd kan worden over de klacht. De school beschikt over een specifieke veiligheidscoördinator, in naam BHV'er. In de schoolgids worden ouders en maatschappelijke partners uitgebreid geïnformeerd over aspecten van sociale veiligheid. Zie hiervoor ook de klachtenprocedure in de schoolgids en op onze website.

Schoolbrede aanpak

Om een sociaal veilig klimaat te creëren, zet de school meerdere met elkaar samenhangende interventies, programma's en methoden in op individueel niveau, op groepsniveau en op schoolniveau. Het groepsplan gedrag wordt ingezet om op drie verschillende niveaus activiteiten, leerlinginterventies en leraarstrategieën te plannen om zodoende gedragsproblemen te voorkomen, dan wel aan te pakken (zie Zo doen wij dat! 'Groepsplan gedrag').

Om het ongepast gedrag bij kinderen te verminderen en om te buigen naar gewenst gedrag hanteren wij op de Brug voornamelijk een positieve benadering. Daarbij gaan wij uit van een aantal kernprincipes die wij waardevol vinden in het bevorderen van sociale veiligheid:

- Duidelijke gedragsverwachtingen (Bepalen welk concreet gedrag je wil zien en horen);
- Breng het gedrag wat je wil zien en horen van het kind over en leer ze dit systematisch aan;
- Laat het kind duidelijk weten wanneer je het gewenste gedrag ziet door het te bekrachtigen;
- Geef zo min mogelijk aandacht aan ongewenst gedrag;
- Wees duidelijk, consequent en voorspelbaar met de gevolgen van ongewenst gedrag .

De aanpak op SBO de Brug is in eerste instantie preventief. In de school en in de groepen wordt veel aandacht besteed aan het leefkwaliteitsbevorderend klimaat (Deklerck, 2011). Het team draagt samen de verantwoordelijkheid voor alle kinderen. We spreken niet alleen onze eigen kinderen in de klas aan, maar doen dit ook bij de kinderen van collega's. Dit draagt bij aan een werkstructuur die gebaseerd is op routines en regels en waarin voorspelbaarheid van leerkrachtgedrag centraal staan (Deklerck, 2011).

Ook betreft de school ouders bij de aanpak. Incidenten worden in eerste instantie afgehandeld door de leraar. Als zaken niet opgelost kunnen worden wordt de directeur betrokken bij de afhandeling. Ouders worden betrokken bij de aanpak van incidenten door hen direct te benaderen. Na een klein incident worden ouders dezelfde dag telefonisch op de hoogte gebracht en na een groter incident worden ouders uitgenodigd voor een gesprek, waarbij ook de directeur aansluit. In externaliserende gevallen wordt het bestuur en (in overleg met het bestuur) de politie betrokken bij de afhandeling van klachten.

Daarnaast zijn er binnen de school veel externe instanties die de kwaliteit voor sociale veiligheid bevorderen. Wij kunnen dagelijks beroep doen op de expertises van ambulante begeleiders (REC-4, REC-3). Zij ondersteunen leerlingen, maar ook leerkrachten. Ook kunnen wij een beroep doen op de orthopedagoog, BSO+ en Juvent. Alle partijen worden betrokken bij incidenten en de lijntjes tussen de instanties en school zijn kort.

Pesten is een maatschappelijk probleem. Samenwerking van alle betrokken partijen is dan ook noodzakelijk. Maatregelen moeten zich niet alleen richten op de leerling die grensoverschrijdend gedrag vertoont, maar ook op de

schoolomgeving, de thuisomgeving en op leeftijdsgenoten (zie Pestprotocol blz. 7 e.v.).

Normen en waarden

Op onze school werken we met duidelijke regels en afspraken, die in samenspraak met de leerlingen zijn opgesteld. Deze regels ontstaan samen met de groep na de eerste weken van groepsvorming en worden zichtbaar in de groep opgehangen. Deze regels zijn zichtbaar om ze met regelmaat te bespreken met de groep of iedereen zich er nog goed bij voelt en zich ook aan die regels houdt. Daarnaast is er op Perspectoniveau een gedragsprotocol. Dit is terug te vinden in de Schoolgids.

Pedagogisch vakmanschap

Leerkrachten spelen een belangrijke rol bij het creëren van een sociaal veilig klimaat. Wij kunnen grensoverschrijdend gedrag tijdig signaleren en adequaat ingrijpen. Ook dragen wij normen en waarden uit en laten wij leerlingen voorbeeldgedrag zien. Dit alles vereist pedagogisch vakmanschap. Het is belangrijk dat de schoolleiding leraren hierin stuurt en coacht en dat leraren zich op dit terrein (verder) professionaliseren. Het begin van het schooljaar is cruciaal voor het realiseren van een sociaal veilig klimaat in een klas. Dan begint de groepsvorming. Als de leraar in deze fase een positief stempel drukt op de sfeer en met de leerlingen duidelijke regels afspreekt, creëert hij/zij een positief klimaat waarvan iedereen de rest van het jaar de vruchten plukt. Deze aanpak wordt in elke groep opgenomen in het Groepsplan Gedrag (Zo doen wij dat! Groepsplan Gedrag).

Er is diverse expertise in het team aanwezig middels het behalen van hun Master Special Educational Needs op gedrag. In teamsessies worden doelen opgesteld die het pedagogisch klimaat positief beïnvloeden en delen teamleden kennis met elkaar uit over complex gedrag.

Ook worden er constructief kindgesprekken gevoerd om de relatie tussen leerkracht-leerling positief te stimuleren en het gevoel van veiligheid te vergroten.

Wij werken met het principe van Herstelrecht. Van ons mag worden verwacht:

- a. een verbetering van het pedagogisch klimaat in het algemeen
- b. een afname van het aantal conflicten en een aanpak daarvan die de onderlinge relaties versterkt
- c. betere leer- en werkresultaten
- d. een door leerlingen en team gezamenlijk gedragen verantwoordelijkheid voor het eigen welbevinden, dat van anderen en voor de schoolomgeving
- e. verbeterde relaties omdat conflicten worden gezien als iets om van te leren en herstel van de verstoorde verhoudingen het uitgangspunt is.

Herstelgericht werken richt zich op

- De relatie leerling-leerling
- De relatie leraar –leerling
- De onderlinge relaties in het schoolteam

- De relatie school-ouder-kind
- De relatie school en (leef)omgeving

Voor ons als school schuilt de kracht van herstelrecht in het samen aan tafel zetten van slachtoffer en daders, evt. met neutraal persoon. In openheid bespreken waarom zaken zo zijn gelopen en dat zowel dader als slachtoffer een nieuwe kans krijgen om weer terug te keren in de groep. Niet inzetten op straf, echter op positieve manier het onrecht herstellen.

Sociaal emotionele ontwikkeling/vorming

Het sociaal-emotionele welbevinden van onze leerlingen heeft veel invloed op hun totale functioneren. Onze school besteedt daarom structureel en systematisch aandacht aan de sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen. We vinden het belangrijk dat onze kinderen zich veilig voelen en voldoende ruimte krijgen om zich optimaal te kunnen ontplooiën, een goed welbevinden is daarbij van groot belang. Ze moeten goed voor zichzelf kunnen zorgen en goed kunnen omgaan met de mensen en de wereld om hun heen (dichtbij en verder weg). De ontwikkeling van de groep en de individuele leerlingen wordt tijdens de groepsbespreking, de HGW-gesprekken en/of tijdens een individuele leerlingbespreking besproken. In deze gesprekken worden ook mogelijke aanpakken voor een groep of voor een individuele leerling besproken.

Op SBO de Brug kan worden geconcludeerd dat er veel maatregelen en initiatieven worden genomen op niveau 1 en 2 van de preventiepiramide (Deklerck, 2011) die bijdragen aan het proces sociale veiligheid:

- De school besteedt structureel en systematisch aandacht aan de sociaal-emotionele ontwikkeling al dan niet met behulp van externe instanties.
- De school beschikt over een goede doorgaande lijn voor sociaal-emotionele ontwikkeling en maakt gebruik van een erkende methode (Kwink!).
- De school beschikt over een leerlingvolgsysteem voor sociaal-emotionele ontwikkeling (ZIEN).
- De sociaal emotionele ontwikkeling komt aan bod tijdens de groepsbesprekingen en leerlingbesprekingen.
- De school koppelt de sociaal-emotionele ontwikkeling aan actief burgerschap, integratie en identiteit.
- De school sluiten aan bij de actualiteit en wat er speelt in de groep.
- Binnen elke groep worden er middels een 'leerlingbord' gewerkt aan doelen die samen met de leerlingen worden opgesteld ter bevordering van een positieve en veilige sfeer.
- De school organiseert 'leerlingarena's'. Deze werkwijze laat leerlingen vertellen welke aanpassingen er op school zijn gewenst of kunnen worden gemaakt om het onderwijs en de sfeer op school te verbeteren.
- De school voert oudertevredenheidsonderzoek uit (eens in de 4 jaar).
- De school voert leerlingtevredenheidsonderzoek uit (eens in de 2 jaar)
- De school voert omgekeerde oudergesprekken uit om informatie te winnen van de leerling ter bevordering van het leef- leerklimaat op school.
- De school hanteert voor elke leerling een ontwikkelingsperspectief, waarin alle onderwijsbehoeften worden opgenomen, individuele handelingsplannen en afspraken met externe begeleiders/hulp.

Pestgedrag

Op SBO de Brug zien we de ernst van pestproblematieken in en weten we dat dit zeer schadelijke gevolgen kan hebben voor de ontwikkeling van het kind. Daarom nemen we als leerkracht elk signaal serieus, en vragen de kinderen en de ouders meteen met klachten naar de leerkracht of de vertrouwenspersoon te komen, zodat het probleem zo vroeg mogelijk aangepakt kan worden. We streven naar een optimale samenwerking tussen ouders, leerkracht en leerling, om het pestprobleem succesvol aan te pakken.

In alle groepen wordt een gedragscontract ingezet als preventieve aanpak voor pesten. In het gedragscontract zijn de schoolregels opgenomen. De schoolregels worden in de eerste week van het schooljaar structureel aangeboden en wordt nadrukkelijk besproken dat pesten uit den boze is. Aan de hand van lessen worden de gedragsregels geïntroduceerd. Na de lessen 'schoolregels' zetten alle leerlingen hun handtekening onder het gedragscontract.

Indien pestgedrag wordt gesignaleerd, nemen wij dit probleem als school serieus. Zowel met de pester, het gepeste kind en ouders wordt een gesprek gevoerd. Na een gesprek met ouders en kind neemt de school de beslissing of het pestprotocol in werking moet worden gezet.

Het pestprotocol is opgesteld aan de hand van de 'vijfstappenaanpak' (Van der Meer, 2002). Samen met de ouders van het gepeste kind als met de ouders van de pester, worden de stappen van dit plan vooraf doorgenomen en besproken. Na elke stap worden de ouders, directie en gedragscoördinator op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen. De stappen worden geregistreerd in het zorglogboek, zodat ook het zorgteam op de hoogte is. De groepsleerkracht is verantwoordelijk voor de beschrijving van de acties in het zorglogboek.

Stap 1:

In een persoonlijk gesprek tussen de groepsleerkracht en het gepeste kind worden de signalen van het pestgedrag besproken. De leerkracht bespreekt de signalen met de gedragscoördinator, de IB-er en de directie van de school. In samenspraak wordt besloten of het probleem aanleiding geeft tot verdere acties. Te denken aan adviesgesprekken, sociale vaardigheidstraining, observatie van deskundigen.

Stap 2:

De groepsleerkracht gaat een persoonlijk gesprek aan met de pester, waarin bewustwording van het pestprobleem een centrale rol heeft. In overleg met de gedragscoördinator en het zorgteam evt. adviesgesprekken en/of professionele hulp ingeschakeld.

Stap 3:

Zowel het gepeste kind als de pester krijgen ondersteuning in de vorm van gesprekken met de leerkracht en ouders, en evt. sociale vaardigheidstraining, georganiseerd door de school.

Stap 4:

De 'zwijgende middengroep' van de klas wordt gemobiliseerd door de kinderen alert te maken op het pestprobleem in de groep (Van der Meer, 2014). Dit gebeurt door middel van kringgesprekken en het herhalen van de schoolregels. De methode Kwink wordt gebruikt om de sociale-emotionele vorming in de groep verder te ondersteunen. De lessen die nodig zijn om aan te sluiten bij het actuele probleem, worden ingezet op dat moment.

Stap 5:

De ouders worden in een persoonlijk gesprek betrokken bij het probleem. De leerkracht en de school richt zich op het geven van adviezen, het verzorgen van publicaties op onze website, het organiseren van ouderavonden en nieuwsbrieven. De Intern Begeleider en het zorgteam coördineert deze acties. Tevens wordt een kindcontract opgesteld waarin de 'no blame' methode wordt toegepast (Billen, 2006). In dit contract wordt opgenomen welke partijen er nodig zijn om het probleem op te lossen en welke afspraken er worden gemaakt bij het oplossen van het probleem. De leerkracht stelt samen met de kinderen dit contract op en alle partijen ondertekenen dit

Cyberpesten

Digitaal pesten is één van de vormen van pesten.

Cyberpesten gebeurt vaak buiten de school. Het ruziën en pesten gaat op school door. Er ontstaat een onveilig klimaat. Kinderen kunnen minder goed leren. Schoolresultaten lijden eronder. En het pesten heeft effect op het schoolklimaat. Het is een groeiend probleem. Daarom is deze aanvulling op het pestprotocol van De Brug van groot belang.

Er zijn verschillende vormen van cyberpesten: anonieme berichten versturen via WhatsApp en SMS, schelden, roddelen, bedreigen, foto's van mobieltjes en webcam op internet plaatsen, privégegevens op een site plaatsen, wachtwoorden stelen en misbruiken, enz. Schrikbarend is te weten dat in het algemeen 20% van de leerlingen te maken heeft met cyberpesten. Niet al deze vormen zul je vinden op de basisschool maar toch is het van belang te weten waarin cyberpesten kan ontaarden.

De effecten van cyberpesten kunnen erger zijn dan bij traditioneel pesten. Wanneer de leerkracht merkt, dat er door kinderen uit zijn/haar klas thuis gebruik gemaakt wordt van programma's als WhatsApp, of er e-mailcontacten tussen leerlingen zijn, bespreekt de leerkracht met de groep de voordelen én risico's hiervan. In de bovenbouwgroepen is dit in ieder geval aan de orde.

Signalen betreffende cyberpesten nemen we altijd serieus. Wanneer de leerkracht signaleert, dat er sprake is van cyberpesten, volgt hij/zij bovenstaand stappenplan.

VERKLARING

De ondertekenaars van dit protocol verklaren het volgende:

- a. Pesten is een wezenlijk en groot probleem. Pestgedrag is schadelijk tot zeer schadelijk voor kinderen, zowel voor de slachtoffers als voor de pesters. De omvang en zwaarte van het probleem leiden tot de noodzaak van een aanpak door alle opvoeders van kinderen, in het bijzonder door de ouders en door de leerkrachten.
- b. Om een passend en afdoend antwoord te vinden op het probleem pesten, gaan we uit van een zo goed mogelijke samenwerking tussen ouders, leerkrachten en leerlingen, gebaseerd op afgesproken beleid dat gericht is op deze samenwerking.
- c. Onze school wenst een samenwerking, zoals bedoeld onder 2, ook daadwerkelijk aan te gaan, te stimuleren en levend te houden.
- d. De ondertekenaars van dit protocol verbinden zich daarom het volgende te doen:
 - het werken met de 'vijfstappenaanpak' .
 - het bewust maken en bewust houden van de leerlingen van het bestaan, de zwaarte en de (levenslange) gevolgen van het pestprobleem.
 - een gerichte voorlichting over de preventie en aanpak van het pesten aan alle ouders van de school.
 - het aanstellen van een contactpersoon op school en de taken van deze contactpersoon voor leerlingen, ouders en leerkrachten helder maken.
 - het zorgen voor toegankelijke, actuele informatie over het pestprobleem voor een ieder aan de school verbonden persoon, inclusief de leerlingen.
 - het beschikbaar stellen van geld waarmee de scholing van personeelsleden, lesmaterialen, lezingen, activiteiten voor ouders, de aanschaf van boeken en andere informatie wordt bekostigd.
 - het invoeren van een sociaal-emotioneel leerlingvolgsysteem op school, zodat probleemgedrag zo vroeg mogelijk kan worden onderkend en tegengegaan.
 - het invoeren van een sociaal-emotioneel methode, zodat structureel gewerkt wordt aan de sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen.
 - het opstellen en bespreken van de gedragsregels binnen de groep aan het begin van het schooljaar.
- e. De ondertekenaars verklaren zich bereid tot een halfjaarlijkse deelname aan een periodieke zelfevaluatie.
- f. Als het protocol is ondertekend, wordt een kopie op een duidelijk zichtbare plaats opgehangen in de school. De tekst van het protocol wordt verder bekend gemaakt via de website van onze school.
- g. Het team en de directie zorgen er verder voor dat naar aanleiding van de ondertekening van dit protocol een beleid tegen het pesten wordt geformuleerd. Dit beleid wordt in het schoolplan en de schoolgids opgenomen.

Basisschool (naam)

Adres

Plaats

Datum:

Getekend namens:

Directie

Personeel

Medezeggenschapsraad

Leerlingenraad (indien aanwezig)

Vertrouwenspersoon

Op onze school is een vertrouwenspersoon, waar iedereen met problemen van welke aard dan ook naar toe kan gaan. Een belangrijke taak is het verkrijgen van bekendheid onder de leerlingen. De vertrouwenspersonen is hiervoor ook speciaal geschoold. Daarom gaat de vertrouwenspersoon elk schooljaar langs de groepen om informatie te geven over wanneer leerlingen bij hem/haar terecht kunnen. In onze schoolgids en op de website is de naam van de vertrouwenspersoon te vinden. U kunt die ook opvragen bij de groepsleerkracht of directeur van de school.

Elke ouder of leerling kan op de vertrouwenspersoon een beroep doen als ze problemen hebben, waar ze niet met iedereen over kunnen of durven te praten. Het spreekt vanzelf dat elk gesprek ook vertrouwelijk behandeld wordt. Voor de klachtenregeling verwijzen we naar onze schoolgids.

Monitoring

Om in kaart te brengen in hoeverre onze leerlingen zich sociaal gezien en veilig voelen maken we gebruik van een aantal instrumenten:

- De door ons gebruikte methode: Kwink
- Het leerlingvolgsysteem ParnasSys, onderdeel ZIEN (inclusief de lijst "Veiligheidsbeleving" die in de Week van het Pesten en in april wordt afgenomen)
- Kindgesprekken afnemen.